	Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка	Силабус навчальної дисципліни			
		Назва дисципліни « Психологія здібностей та обдарованості»			
		Статус дисципліни <i>вибірковий компонент</i>			
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки				
Спеціальність	053 Психологія				
Освітня програма	Психологія (практична психологія)				
Рівень вищої освіти	Перший бакалаврський				
Форма навчання	Денна, заочна				
Курс	III				
Семестр	VI				
Обсяг дисципліни	Кредити	5	Години	150	
	Лекційні			<i>Д.ф.-16 год</i>	
	Практичні/семінарські			<i>Д.ф. – 18 год.</i>	
	Лабораторні				
	Самостійна робота			<i>Д.ф. - 116 год.</i>	
Семестровий контроль	Залік				
Викладач	<i>Калашникова Людмила Володимирівна, старший викладач кафедри психології та соціальної роботи</i>				
Контактна інформація	<i>L.V.Kalashnykova@cuspu.edu.ua</i>				
Кафедра	<i>Психології та соціальної роботи</i>				
Факультет	<i>педагогіки, психології та мистецтв</i>				
Предмет навчання	Курс «Психологія здібностей та обдарованості» спрямований на узагальнення та систематизацію знань студентів щодо співвідношення феноменів «здібності» та «обдарованість»; розширення й поглиблення знань про сутність, структуру, класифікацію, моделі розвитку обдарованості; психологічні особливості обдарованих дітей та труднощі, з якими вони зустрічаються. Поруч із розширенням теоретичних знань про здібних та обдарованих дітей, студенти знайомляться з особливостями організації їх психологічного супроводу та вчать скласти програми психологічного супроводу певних категорій обдарованих учнів.				
Мета курсу	Метою курсу є ознайомлення студентів із предметом, специфікою та основною проблематикою навчальної дисципліни «Психологія здібностей та обдарованості»;				

	поглиблення та систематизація знань щодо складання програм психологічного супроводу обдарованих учнів на різних етапах онтогенетичного розвитку особистості.
Компетентності	<p>Під час вивчення курсу у студентів формуються наступні загальні компетентності:</p> <p>ЗК1. Здатність застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях професійної діяльності.</p> <p>ЗК2. Знання та розуміння предметної області та специфіки професійної діяльності психолога.</p> <p>ЗК3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.</p> <p>ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним.</p> <p>ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.</p> <p>ЗК 8. Навички міжособистісної взаємодії, здатність працювати в команді.</p> <p>Під час вивчення курсу «Психологія здібностей та обдарованості» у студентів формуються наступні фахові компетентності:</p> <p>СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.</p> <p>СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.</p> <p>СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.</p> <p>СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацювати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.</p> <p>СК8. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову).</p> <p>СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики.</p> <p>СК 11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.</p> <p>СК-12. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.</p>
Програмні результати (Чому можна навчитися)	<p>У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти зможуть:</p> <p>ПР-1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язування.</p> <p>ПР-2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.</p>

	<p>ПР-3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у тому числі з використанням інформаційно-комунікативних технологій, для вирішення професійних завдань.</p> <p>ПР-4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.</p> <p>ПР-6. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.</p> <p>ПР-8. Презентувати результати власних досліджень усно/письмово для фахівців та нефахівців;</p> <p>ПР-12. Скласти та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо.</p> <p>ПР-16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.</p> <p>ПР-17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.</p>
<p>Зміст дисципліни</p>	<p>Змістовий модуль 1. Психологія здібностей.</p> <p>Тема 1. Історія досліджень та розвиток проблематики психології здібностей.</p> <p>Тема 2. Психологічна характеристика здібностей.</p> <p>Змістовий модуль 2. Психологічна характеристика обдарованості як наукової проблеми.</p> <p>Тема 3. Історичний екскурс дослідження обдарованості в психології.</p> <p>Тема 4. Сучасний погляд на обдарованість як науковий феномен.</p> <p>Тема 5. Психологічна характеристика обдарованих учнів.</p> <p>Тема 6. Дисинхронія як причина неадаптивної поведінки обдарованих учнів.</p> <p>Тема 7. Креативність як інтегральна творча здібність.</p> <p>Змістовий модуль 3. Психологічний супровід обдарованих учнів.</p> <p>Тема 8. Поняття та основні етапи психологічного супроводу обдарованих учнів.</p> <p>Тема 9. Особливості побудови програми психологічного супроводу обдарованих учнів.</p>
<p>Критерії оцінювання роботи студентів</p>	<p>Під час проведення практичних занять здійснюється поточний контроль студентів. Завданням поточного контролю є перевірка розуміння та засвоєння певної частини учбового матеріалу, що виноситься на практичне заняття; рівня сформованості навичок та умінь самостійно опрацьовувати навчальний матеріал; здатності застосовувати набуті знання під</p>

час вирішення психологічних задач та проблемних завдань. Об'єктами поточного контролю знань студента є систематичність та активність роботи на практичних заняттях; виконання тестових завдань та завдань длясамостійної роботи.

Критерії оцінювання роботи студентів денної форми навчання на практичних заняттях:

Під час практичних занять оцінюванню підлягає рівень знань, продемонстрований студентами під час усних відповідей під час написання контрольних робіт.

Максимальна кількість балів, які можуть одержати студенти на практичному занятті – 5 балів.

Критерії оцінювання роботи студентів денної форми навчання під час практичних занять:

5 балівотримує студент, який повністю засвоїв навчальний матеріал певної теми; логічно викладає його, пов'язуючи з матеріалом, який буввивченийраніше; бачить міжпредметні зв'язки; наводить приклади та аргументи; робить посилання на літературу. Обов'язковим є використання матеріалу, що пропонується студентам для самостійного опрацювання. Студент робить висновки, висловлює гіпотези, дискутує. Активно приймає участь під час вирішення психологічних задач та обговорення проблемних питань.

4 бали - студент засвоїв навчальний матеріал з певної теми; вільно викладає його; наводить приклади, однак допускає незначні помилки та неточності. Долучається до розв'язування психологічних задач та до обговорення проблемних питань.

3 бали- студент засвоїв навчальний матеріал з певної теми на репродуктивному рівні; відтворює його не завжди логічно; під час відповіді допускає помилки. Не завжди долучається до обговорення проблемних питань та вирішення психологічних задач.

Критерії оцінювання письмових контрольних робіт студентів денної форми навчання:

5 балів одержує студент, який, відповідаючи на питання контрольної роботи, демонструє глибокі знання з теми, розуміння понятійного апарату та вільне оперування ним. Відповіді на поставлені питання повні та розгорнуті. Викладений матеріал має доказовий, логічний та послідовний характер. Граматичні та орфографічні помилки відсутні.

4 бали - відповідь на питання контрольної роботи майже повна, має розгорнутий та усвідомлений характер. Понятійний апарат використовується студентом правильно. Відповідь структурована, однак зустрічаються незначні помилки та неточності. Трапляються окремі граматичні та орфографічні помилки.

3 бали - відповідь неповна, фрагментарна. Матеріал відтворюється репродуктивно з багатьма помилками. Відповідь має формальний характер. Студент демонструє розрізнені знання та допускає помилки, використовуючи категоріальний апарат.

Модульний контроль.

Форма проведення модульного контролю під час вивчення навчальної дисципліни «Психологія здібностей та обдарованості» - комплексна письмова модульна контрольна робота або комплексне тестування. Під час вивчення навчальної дисципліни *передбачено три модульні контрольні роботи, які проводяться після вивчення тем кожного змістового модуля.*

До модульної контрольної роботи допускаються всі студенти незалежно від результатів поточного контролю. *Максимальна кількість балів за написання модульної контрольної роботи чи тестування – 5 балів для студентів денної форми навчання.*

Оцінка тестових завдань здійснюється за чотирибальною шкалою: 5 балів нараховується за 100-90 % правильних відповідей; 4 бали – 89-75% правильних відповідей; 3 бали -74-60% правильних відповідей; 0 балів – менше 60% правильних відповідей.

Критерії оцінювання ІНДЗ (психологічна характеристика та програми психологічного супроводу певної категорії обдарованих учнів) для студентів денної та заочної форми навчання:

Максимальна кількість балів за ІНДЗ для студентів денної форми навчання –40 балів (30 балів нараховується за зміст ІНДЗ та 10 балів - за презентацію ІНДЗ).

Під час оцінки ІНДЗ береться до уваги відповідність змісту реферату обраній темі, повнота висвітлення матеріалу (в тому числі наявність схем, малюнків, таблиць, статистичних даних).

Критерії оцінювання ІНДЗ для студентів денної форми навчання:

30 балів виставляється, якщо:

1. ІНДЗ складається із змісту, вступу, теоретичного та практичного розділів, висновків, літератури та додатків.
2. У «Вступі» обґрунтовується актуальність обраної теми дослідження, аналізується, які аспекти проблеми досліджені, окреслюється основні задачі дослідження, теоретичне та практичне значення роботи.
3. Теоретична частина ІНДЗ включає глибокий аналіз та узагальнення поглядів науковців щодо сутності обраної категорії обдарованих дітей. У тексті є посилання на літературу. Зміст матеріалу представлено логічно та послідовно. У кінці кожного параграфу та першого розділу загалом є висновки.

4. Практична частина ІНДЗ присвячена аналізу первинного та вторинного супроводу обраної категорії обдарованих дітей. Розкрито сутність психологічного супроводу обдарованого учня; проаналізовано основні етапи психологічного супроводу та основні форми роботи психолога з обраною категорією обдарованої дитини; представлено конкретні прийоми впливу, тренінгові вправи, поради для певної категорії обдарованих учнів, їх батьків та вчителів. У тексті є посилання на літературу та висновки.

5. У «Висновках» до ІНДЗ узагальнено викладений матеріал.

6. Література оформлена відповідно до вимог ДСТУ 8302:2015.

7. «Додатки» включають матеріал діагностичних методик та інших матеріал.

20 балів виставляється, якщо:

1. ІНДЗ складається із змісту, вступу, теоретичного та практичного розділів, висновків, літератури та додатків.

2. У «Вступі» обґрунтовується актуальність обраної теми дослідження, аналізується, які аспекти проблеми досліджені, окреслюється основні задачі дослідження, теоретичне та практичне значення роботи.

3. Теоретична частина ІНДЗ включає аналіз та узагальнення поглядів науковців щодо сутності обраного феномену, однак в тексті зустрічаються деякі неточності. У тексті є посилання на літературу. Матеріал представлено логічно та послідовно. У роботі представлено висновки до параграфів та першого розділу загалом, однак вони потребують допрацювання.

4. Практична частина ІНДЗ присвячена аналізу первинного та вторинного супроводу обраної категорії обдарованих учнів. У Розділі 2. розкрито сутність психологічного супроводу певної категорії обдарованої дитини. Однак спостерігаються неточності під час аналізу основних етапів психологічного супроводу обраної категорії обдарованих дітей. Представлено аналіз основних форм роботи психолога та деякі прийоми впливу, тренінгові вправи, поради для обдарованих учнів, їх батьків та вчителів. У тексті є посилання на літературу та висновки.

5. У «Висновках» до ІНДЗ узагальнено викладений матеріал.

6. Література оформлена відповідно до вимог ДСТУ 8302:2015.

7. «Додатки» включають матеріал діагностичних методик та інших матеріал.

10 балів виставляється, якщо:

1. ІНДЗ складається із змісту, вступу, теоретичного та практичного розділів, висновків, літератури та додатків.

2. У «Вступі» обґрунтовується актуальність обраної теми дослідження, пропонується поверховий аналіз основних напрямків дослідження проблеми, окреслюється основні задачі

- дослідження, теоретичне та практичне значення роботи.
3. Теоретична частина ІНДЗ включає поверховий аналіз поглядів науковців щодо сутності обраної категорії обдарованих дітей. У тексті зустрічаються помилки та неточності. У тексті не завжди є посилання на літературу. Матеріал представлено не послідовно. Висновки до параграфів та першого розділу немає.
4. Практична частина ІНДЗ присвячена аналізу первинного та вторинного супроводу обраної категорії обдарованих учнів. У розділі 2. розкрито: сутність психологічного супроводу обдарованих дітей. Характеристика первинного та вторинного супроводу обраної категорії обдарованих учнів представлена поверхово. Пропонується аналіз лише деяких форм роботи психолога з обдарованими учнями та деякі поради батькам та вчителям, які працюють з обдарованими учнями. У тексті другого розділу немає посилань на літературу та висновків.
5. «Висновки» до ІНДЗ потребують допрацювання.
6. Література оформлена з помилками (не відповідає вимогам ДСТУ 8302:2015).
7. «Додатки» відсутні.

Підсумковий контроль.

З навчальної дисципліни «Психологія здібностей та обдарованості» в кінці семестру проводиться

залік. Підсумкова кількість балів з навчальної дисципліни (максимум 100 балів) визначається як сума балів поточного контролю, модульних контрольних робіт та балів, які одержали студенти за зміст та презентацію ІНДЗ.

У кінці семестру обраховується сумарний результат семестрового контролю в балах, який переводиться в дворівневу шкалу «зараховано» - «не зараховано» за шкалою ЄКТС. Результат складеного заліку викладач заносить у відомість обліку успішності студентів та залікові книжки студентів. У випадку, якщо студент отримав менше 60 балів за результатами семестрового контролю, він здійснює перескладання заліку для ліквідації академічної заборгованості. Перескладання заліку допускається в терміни, визначені деканатом факультету педагогіки, психології та мистецтв.

<p>Політика курсу</p>	<p>Політика відвідування і подання виконання завдань. Під час вивчення навчальної дисципліни «Психологія здібностей та обдарованості» студенти мають відвідувати лекційні та практичні заняття. Під час проведення практичних занять студенти приймають участь у обговоренні теоретичних питань з певної теми навчальної дисципліни, пишуть контрольні роботи, вирішують тестові завдання, виявляють активність під час обговорення проблемних завдань.. Одним із важливих практичних завдань курсу є розвиток у студентів уміння складати програми психологічного супроводу певної категорії обдарованих учнів. Виконання індивідуального навчально-дослідного завдання передбачає: аналіз та узагальнення поглядів науковців на особливості певної категорії обдарованих учнів; підбір розвивальних, корекційних та тренінгових вправ; розробку програми психологічного супроводу певної категорії обдарованих дітей; презентацію матеріалів ІНДЗ. Обсяг індивідуального навчально-дослідного завдання – 20-25 друкованих сторінок формату А-4 (210-297мм). Вимоги до оформлення матеріалів ІНДЗ: 1. Виконання завдання з використанням комп’ютерної техніки. 2. ІНДЗ має складатися із вступу, основної частини, висновків, списку використаної літератури, додатків. У вступі має обґрунтовуватися актуальність теми дослідження, аналізуватися наукові підходи до обраної проблеми, окреслюватися основні задачі дослідження, розкриватися теоретичне та практичне значення роботи. Основна частина ІНДЗ повинна включати теоретичну та практичну частини. Теоретична частина роботи передбачає аналіз, систематизацію та узагальнення поглядів науковців на обрану проблему. В тексті мають бути посилання на літературу, якою користувався студент. Практична частина ІНДЗ повинна включати опис програми психологічного супроводу певної категорії обдарованої дитини. Зокрема, треба запропонувати деякі методи та прийоми роботи психолога під час первинного та вторинного супроводу з обраною категорією обдарованих учнів. Під час роботи над ІНДЗ треба пам’ятати про академічну доброчесність. Під час оцінки ІНДЗ береться до уваги відповідність змісту реферату обраній темі та повнота висвітлення матеріалу.</p>
<p>Інформаційне забезпечення</p>	<p>1. www. students.net.ua -український освітній портал для студентства 2. www.udl.org.ua – українська система дистанційного навчання 3. www.nbuv.go.ua- сайт бібліотеки ім. В. Вернадського</p>

Базова література:

1. Вступ до загальної психології: програмний довідник /уклад. Л.К. Велитченко. Одеса: видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2010. 406 с.
2. Довідник з практичної психології (на допомогу студентам-випускникам під час підготовки до державних екзаменів): навчально-методичний посібник /за ред. Г.О. Горської. Кіровоград, 2010. 228 с.
3. Дружинин В.Н. Психология общих способностей. 3-е изд. Спб.: Питер, 2007. С. 9-17.
4. Ильин Е.П. Психология творчества, креативности, одаренности. СПб.: Питер, 2012. 448 с.
5. Ільїна Н.М. Психологія творчості та обдарованості. Суми: Університетська книга, 2019. 227 с.
6. Калашникова Л.В., Гурова О.М., Уличний І.Л. Психологія та аспекти розвитку особистості: навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів. - Кропивницький: ФОП Александров М.В., 2017. 332 с.
7. Карпенко Н.А. Психологія творчості. Львів: Львів ДУВС, 2016. 156 с.
8. Лейтес Н.С. Возрастная одаренность и индивидуальные различия: Избр. тр. М.: Академия, 2000. 320 с.
9. Максименко С.Д., Соловієнко В.О. Загальна психологія: навч. посібник. К.: МАУП, 2000. 256 с.
10. М'ясоїд П.А. Загальна психологія: навчальний посібник. К.: Вища школа, 1998. 479 с.
11. Одаренные дети. /пер. с англ./ общ. ред. Г.В. Бурменской и В.М. Слущкого. М.: Прогресс, 1991. 381 с.
12. Основи психології [ред. О.В. Киричук, В.А. Роменець]. 3-тє вид. К.: Либідь, 1997. 632 с.
13. Павелків Р.В. Загальна психологія: підручник для студентів вищих навчальних закладів. Вид. 4-те, стер. К.: Кондор, 2013. 570с.
14. Пашнев Б.К. Психодіагностика обдарованості. Х.: Вид. група «Основа»: «Тріада +», 2007. 128 с.
15. Психологічні та соціальні чинники адаптації обдарованої особистості в умовах інформаційно-освітнього середовища закладів загальної середньої освіти: методичний посібник / К. А. Андросович, Г. В. Ільїна, Л. І. Ткаченко, І. О. Якімова. – Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2021. – 138 с.
16. Рензулли Дж. Трехкольева модель одаренности. М., 1981. 27 с.
17. Рибалка В.В. Словник із психології та педагогіки обдарованості і таланту особистості: термінологічний словник. Київ, Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2016. 424 с.

18. Роменець В.А. Психологія творчості. 3-те вид. К.: Либідь, 2004. 288 с.
19. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии. Питер, 2015. 328 с.
20. Савчин М.М. Загальна психологія: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Академія, 2018. 461 с.
21. Теплов Б.М. Проблемы индивидуальных различий. М., 1961.
22. Холодная М.А. Рабочая концепция одаренности / 2-е изд., расш. и перераб. М.: Изд-во Магистр, 2003. 94 с.
23. Шевчишена О.В. Психолого-педагогічний супровід обдарованої дитини у загальноосвітньому навчальному закладі: науково-методичний посібник. Хмельницький: ОППО, 2016. 237 с..

Допоміжна література:

1. Богоявленская Д.Б. Психология творческих способностей. М.: Наука, 2002. 320 с.
2. Гальтон Ф. Наследственность таланта: Законы и последствия / пер. с англ. М.: Мысль, 1996. 272 с.
3. Гільбух Ю.З. Внимание: одаренные дети. М.: Знание, 1991. 80 с.
4. Гільбух Ю.З. Розумово обдарована дитина. Психологія, діагностика, педагогіка / пер. з рос. К.: ВПОЛ, 1993. 75 с.
5. Дружинин В.Н. Психология общих способностей. М.: Лантерна: Вита, 1995. 150 с.
6. Завалишина Д.Н. Психологическая структура способностей. // Развитие и диагностика способностей. / отв. ред. В.Н. Дружинина, В.Д. Шадриков. М.: Наука, 1991.
7. Киричук В.О. Соціально-педагогічне проектування розвитку обдарованості учня в системі взаємодії учасників навчально-виховного процесу. *Освіта та розвиток обдарованої особистості*. 2015. № 6(37). С. 68-72.
8. Крeмiнський Б.Г. Обдарованість як проблема розвитку здібностей особистості. *Практична психологія та соціальна робота*. 2004. №12. С. 74-80.
9. Матюшкин А.М. Концепция творческой одаренности. *Вопросы психологии*. 1989. №6. С. 29-33.
10. Мелхорн Г., Мелхорн Х.-Г. Гениями не рождаются. Общество и способности человека: кн. для учителя. / пер. с англ. М.: Просвещение, 1989. 159 с.
11. Моляко В.О. Актуальні соціально-психологічні аспекти проблем обдарованості. *Обдарована дитина*. 1998. №2. С.2-6.
12. . Петрюк П.Т., Іванчук О.П., Бондаренко Л.І. Френсіс Гальтон – видатний англійський психолог та вчений-енциклопедист *Психічне здоров'я*. 2015. Випуск 3. С.71-78.
13. Пиаже Ж. Психология интеллекта. Питер, 2003.
14. Рубинштейн С.Л. Одаренность и уровень способностей.

	<p><i>Основы общей психологии: в 2-х т. Т. 2. М., 1989. С. 127-135.</i></p> <p>15. Стернберг Р.Д. Триархическая теория интеллекта. <i>Иностранная психология</i>, 1996, № 6. С. 54-61.</p> <p>16. Ханзель Ж.І. Творчий розвиток учня – запорука соціального успіху. <i>Освіта та розвиток обдарованої особистості</i>. 2015. №6 (37). С.5-8.</p> <p>17. Шадріков В.Д. Способности, одаренность, талант. <i>Развитие и диагностика способностей</i>. М.: Наука, 1991</p> <p>18. Щорс В.В. Робота з обдарованими учнями: психолого-педагогічні та методологічні аспекти. <i>Завучу все для роботи</i>. 2016. №17-18. С. 18-40.</p> <p>19. Яланська С.П. Психологія творчості: навчальний посібник. Полтава: ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2014. 180 с.</p>
<p>Матеріально-технічне забезпечення</p>	<p><i>Аудиторія теоретичного навчання, проектор, ноутбук, смартфон, наукова література, презентаційні матеріали</i></p>

	Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка	Силабус навчальної дисципліни			
		Назва дисципліни « Психологія здібностей та обдарованості»			
		Статус дисципліни <i>вибірковий компонент</i>			
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки				
Спеціальність	053 Психологія				
Освітня програма	Психологія (практична психологія)				
Рівень вищої освіти	Перший бакалаврський				
Форма навчання	Денна, заочна				
Курс	IV				
Семестр	VII				
Обсяг дисципліни	Кредити	3	Години	90	
	Лекційні			<i>Д.ф.- 8 год З.ф. – 4 год.</i>	
	Практичні/семінарські			<i>Д.ф. – 10 год. З.ф. – 2 год.</i>	
	Лабораторні				
	Самостійна робота			<i>Д.ф. -82 год. З.ф.-84 год.</i>	
Семестровий контроль	Залік				
Викладач	<i>Калашнікова Людмила Володимирівна, старший викладач кафедри психології та соціальної роботи</i>				
Контактна інформація	<i>L.V.Kalashnykova@cuspu.edu.ua</i>				
Кафедра	<i>Психології та соціальної роботи</i>				
Факультет	<i>педагогіки, психології та мистецтв</i>				
Предмет навчання	Курс «Психологія здібностей та обдарованості» спрямований на узагальнення та систематизацію знань студентів щодо співвідношення феноменів «здібності» та «обдарованість»; розширення й поглиблення знань про сутність, структуру, класифікацію, моделі розвитку обдарованості; психологічні особливості обдарованих дітей та труднощі, з якими вони зустрічаються. Поруч із розширенням теоретичних знань про здібності та обдарованість, студенти знайомляться з особливостями організації психологічного супроводу обдарованих дітей та вчать скласти програми психологічного супроводу певних категорій обдарованих учнів.				

Мета курсу	<p>Метою курсу є ознайомлення студентів із предметом, специфікою та основною проблематикою навчальної дисципліни «Психологія здібностей та обдарованості»; поглиблення та систематизація знань щодо складання програм психологічного супроводу обдарованих учнів на різних етапах онтогенетичного розвитку особистості.</p>
Компетентності	<p>Під час вивчення курсу у студентів формуються наступні загальні компетентності:</p> <p>ЗК1. Здатність застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях професійної діяльності.</p> <p>ЗК2. Знання та розуміння предметної області та специфіки професійної діяльності психолога.</p> <p>ЗК3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.</p> <p>ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним.</p> <p>ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.</p> <p>ЗК 8. Навички міжособистісної взаємодії, здатність працювати в команді.</p> <p>Під час вивчення курсу «Психологія здібностей та обдарованості» у студентів формуються наступні фахові компетентності:</p> <p>СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.</p> <p>СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.</p> <p>СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.</p> <p>СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.</p> <p>СК8. Здатність організувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову).</p> <p>СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики.</p> <p>СК 11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.</p> <p>СК-12. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.</p>
Програмні результати <i>(Чому можна навчитися)</i>	<p>У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти зможуть:</p> <p>ПР-1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язування.</p>

	<p>ПР-2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.</p> <p>ПР-3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у тому числі з використанням інформаційно-комунікативних технологій, для вирішення професійних завдань.</p> <p>ПР-4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.</p> <p>ПР-6. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.</p> <p>ПР-8. Презентувати результати власних досліджень усно/письмово для фахівців та нефахівців;</p> <p>ПР-12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо.</p> <p>ПР-16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.</p> <p>ПР-17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності. -</p>
<p>Зміст дисципліни</p>	<p>Змістовий модуль 1. Психологія здібностей.</p> <p>Тема 1. Історія досліджень та розвиток проблематики психології здібностей.</p> <p>Тема 2. Психологічна характеристика здібностей.</p> <p>Змістовий модуль 2. Психологічна характеристика обдарованості як наукової проблеми.</p> <p>Тема 3. Історичний екскурс дослідження обдарованості в психології.</p> <p>Тема 4. Сучасний погляд на обдарованість як науковий феномен.</p> <p>Тема 5. Психологічна характеристика обдарованих учнів.</p> <p>Тема 6. Дисинхронія як причина неадаптивної поведінки обдарованих учнів.</p> <p>Тема 7. Креативність як інтегральна творча здібність.</p> <p>Змістовий модуль 3. Психологічний супровід обдарованих учнів.</p> <p>Тема 8. Поняття та основні етапи психологічного супроводу обдарованих учнів.</p> <p>Тема 9. Особливості побудови програми психологічного супроводу обдарованих учнів.</p>
<p>Критерії оцінювання роботи студентів</p>	<p>Під час проведення практичних занять здійснюється поточний контроль студентів. Завданням поточного контролю є перевірка розуміння та засвоєння студентами певної частини</p>

учбового матеріалу, що виноситься на практичне заняття; рівня сформованості навичок та умінь самостійно опрацьовувати навчальний матеріал; здатності застосовувати набуті знання під час вирішення психологічних задач та проблемних завдань.

Об'єктами поточного контролю знань студента є систематичність та активність роботи на практичних заняттях; виконання тестових завдань та завдань для самостійної роботи.

Критерії оцінювання роботи студентів денної та заочної форм навчання на практичних заняттях:

Під час практичних занять оцінюванню підлягає рівень знань, продемонстрований студентами під час усних відповідей та під час написання контрольних робіт. **Максимальна кількість балів, які можуть одержати студенти на практичному занятті – 10 балів** (5 балів – за усну відповідь і 5 балів – за контрольну роботу або вирішення тестових завдань)..

Критерії оцінювання роботи студентів денної та заочної форми навчання на практичних заняттях:

5 балів отримує студент, який повністю засвоїв навчальний матеріал; логічно викладає його, пов'язуючи з темами, що були вивчені раніше; бачить міжпредметні зв'язки; наводить приклади та аргументи; робить посилання на літературу. Обов'язковим є використання матеріалу, що пропонується для самостійного опрацювання. Студент робить висновки, висловлює гіпотези, дискутує. Активно приймає участь під час обговорення проблемних питань.

4 бали - студент засвоїв навчальний матеріал з певної теми; вільно викладає його; наводить приклади, однак допускає незначні помилки та неточності. Долучається до обговорення проблемних питань.

3 бали- студент засвоїв навчальний матеріал з певної теми на репродуктивному рівні; відтворює його не завжди логічно, припускається помилок. Не завжди долучається до обговорення проблемних питань.

Критерії оцінювання письмових контрольних робіт студентів денної та заочної форми навчання:

5 балів одержує студент, який, відповідаючи на питання контрольної роботи, демонструє глибокі знання з теми, розуміння понятійного апарату та вільне оперування ним. Відповіді на поставлені питання повні та розгорнуті. Викладений матеріал має доказовий, логічний та послідовний характер. Граматичні та орфографічні помилки відсутні.

4 бали - відповідь на питання контрольної роботи майже повна, має розгорнутий та усвідомлений характер. Понятійний апарат використовується правильно. Відповідь структурована, однак зустрічаються незначні помилки та неточності. Трапляються окремі граматичні та орфографічні помилки.

3 бали - відповідь неповна, фрагментарна. Матеріал відтворюється репродуктивно з багатьма помилками. Відповідь має формальний характер, студент демонструє розрізнені знання та допускає помилки, використовуючи категоріальний апарат.

Модульний контроль.

Форма проведення модульного контролю під час вивчення навчальної дисципліни «Психологія здібностей та обдарованості» - комплексна письмова модульна контрольна робота або комплексне тестування. **Передбачено три модульні контрольні роботи, які проводяться після вивчення тем кожного змістового модуля.**

До модульної контрольної роботи допускаються всі студенти незалежно від результатів поточного контролю. **Максимальна кількість балів за написання модульної контрольної роботи чи тестування – 5 балів для студентів денної та 10 балів для студентів заочної форми навчання.**

Оцінка тестових завдань здійснюється за чотирибальною шкалою: 5 балів нараховується за 100-90 % правильних відповідей; 4 бали – 89-75% правильних відповідей; 3 бали -74-60% правильних відповідей; 0 балів – менше 60% правильних відповідей.

. Критерії оцінювання ІНДЗ (психологічна характеристика та програма психологічного супроводу певної категорії обдарованих учнів) для студентів денної та заочної форми навчання:

Максимальна кількість балів за ІНДЗ для студентів денної форми навчання – 35 балів (30 балів нараховується за зміст ІНДЗ та 5 балів - за презентацію ІНДЗ), для студентів заочної форми навчання – 60 балів (30 балів нараховується за зміст ІНДЗ та 30 балів за презентацію ІНДЗ)..

Під час оцінки ІНДЗ береться до уваги відповідність змісту реферату обраній темі, повнота висвітлення матеріалу (в тому числі наявність схем, малюнків, таблиць, статистичних даних).

Критерії оцінювання ІНДЗ для студентів денної та заочної форми навчання:

30 балів виставляється, якщо:

1. ІНДЗ складається із змісту, вступу, теоретичного та практичного розділів, висновків, літератури та додатків.
2. У «Вступі» обґрунтовується актуальність обраної теми дослідження, аналізується, які аспекти проблеми досліджені, окреслюється основні задачі дослідження, теоретичне та практичне значення роботи.
3. Теоретична частина ІНДЗ включає глибокий аналіз та узагальнення поглядів науковців щодо сутності обраної категорії обдарованих дітей. У тексті є посилання на літературу.

Зміст матеріалу представлено логічно та послідовно. У кінці кожного параграфу та першого розділу загалом є висновки.

4. Практична частина ІНДЗ присвячена аналізу первинного та вторинного супроводу обраної категорії обдарованих дітей. Розкрито сутність психологічного супроводу обдарованого учня; проаналізовано основні етапи психологічного супроводу та основні форми роботи психолога з обраною категорією обдарованої дитини; представлено конкретні прийоми впливу, тренінгові вправи, поради для певної категорії обдарованих учнів, їх батьків та вчителів. У тексті є посилання на літературу та висновки.

5. У «Висновках» до ІНДЗ узагальнено викладений матеріал.

6. Література оформлена відповідно до вимог ДСТУ 8302:2015.

7. «Додатки» включають матеріал діагностичних методик та інших матеріал.

20 балів виставляється, якщо:

1. ІНДЗ складається із змісту, вступу, теоретичного та практичного розділів, висновків, літератури та додатків.

2. У «Вступі» обґрунтовується актуальність обраної теми дослідження, аналізується, які аспекти проблеми досліджені, окреслюється основні задачі дослідження, теоретичне та практичне значення роботи.

3. Теоретична частина ІНДЗ включає аналіз та узагальнення поглядів науковців щодо сутності обраного феномену, однак в тексті зустрічаються деякі неточності. У тексті є посилання на літературу. Матеріал представлено логічно та послідовно. У роботі представлено висновки до параграфів та першого розділу загалом, однак вони потребують допрацювання.

4. Практична частина ІНДЗ присвячена аналізу первинного та вторинного супроводу обраної категорії обдарованих учнів. У Розділі 2. розкрито: сутність психологічного супроводу певної категорії обдарованої дитини. Однак спостерігаються неточності під час аналізу основних етапів психологічного супроводу обраної категорії обдарованих дітей. Представлено аналіз основних форм роботи психолога та деякі прийоми впливу, тренінгові вправи, поради для обдарованих учнів, їх батьків та вчителів. У тексті є посилання на літературу та висновки.

5. У «Висновках» до ІНДЗ узагальнено викладений матеріал.

6. Література оформлена відповідно до вимог ДСТУ 8302:2015.

7. «Додатки» включають матеріал діагностичних методик та інших матеріал.

10 балів виставляється, якщо:

1. ІНДЗ складається із змісту, вступу, теоретичного та практичного розділів, висновків, літератури та додатків.

2. У «Вступі» обґрунтовується актуальність обраної теми

дослідження, пропонується поверховий аналіз основних напрямків дослідження проблеми, окреслюється основні задачі дослідження, теоретичне та практичне значення роботи.

3. Теоретична частина ІНДЗ включає поверховий аналіз поглядів науковців щодо сутності обраної категорії обдарованих дітей. У тексті зустрічаються помилки та неточності. У тексті не завжди є посилання на літературу. Матеріал представлено не послідовно. Висновки до параграфів та першого розділу немає.

4. Практична частина ІНДЗ присвячена аналізу первинного та вторинного супроводу обраної категорії обдарованих учнів. У Розділі 2. розкрито: сутність психологічного супроводу обдарованих дітей. Характеристика первинного та вторинного супроводу обраної категорії обдарованих учнів представлена поверхово. Пропонується аналіз лише деяких форм роботи психолога з обдарованими учнями та деякі поради батькам та вчителям, які працюють з обдарованими учнями. У тексті другого розділу немає посилань на літературу та висновків.

5. «Висновки» до ІНДЗ потребують допрацювання.

6. Література оформлена з помилками (не відповідає вимогам ДСТУ 8302:2015).

7. «Додатки» відсутні.

Підсумковий контроль.

З навчальної дисципліни «Психологія здібностей та обдарованості» в кінці семестру проводиться залік.

Підсумкова кількість балів з навчальної дисципліни (максимум 100 балів) визначається як сума балів поточного контролю, модульних контрольних робіт та балів, які одержали студенти за зміст ІНДЗ та презентацію розроблених програм психологічного супроводу певної категорії обдарованих учнів.

У кінці семестру обраховується сумарний результат семестрового контролю в балах, який переводиться в дворівневу шкалу «зараховано» - «не зараховано» за шкалою ЄКТС.

Результат складеного заліку викладач заносить у відомість обліку успішності студентів та залікові книжки студентів.

У випадку, якщо студент отримав менше 60 балів за результатами семестрового контролю, він здійснює перескладання заліку для ліквідації академічної заборгованості.

Перескладання заліку допускається в терміни, визначені деканатом факультету педагогіки, психології та мистецтв.

<p>Політика курсу</p>	<p>Політика відвідування і подання виконання завдань. Під час вивчення навчальної дисципліни «Психологія здібностей та обдарованості» студенти мають відвідувати лекційні та практичні заняття. Під час проведення практичних занять студенти приймають участь у обговоренні теоретичних питань з певної теми навчальної дисципліни, пишуть контрольні роботи, вирішують тестові завдання, виявляють активність під час обговорення проблемних завдань та вирішення психологічних задач. Одним із важливих практичних завдань курсу є розвиток у студентів уміння складати програми психологічного супроводу певної категорії обдарованих учнів. Виконання індивідуального навчально-дослідного завдання передбачає: аналіз та узагальнення поглядів науковців на особливості певної категорії обдарованих учнів; підбір розвивальних, корекційних та тренінгових вправ; розробку програми психологічного супроводу певної категорії обдарованих дітей; презентацію матеріалів ІНДЗ. Обсяг індивідуального навчально-дослідного завдання – 20-25 друкованих сторінок формату А-4 (210-297мм). Вимоги до оформлення матеріалів ІНДЗ: 1. Виконання завдання з використанням комп'ютерної техніки. 2. ІНДЗ має складатися із вступу, основної частини, висновків, списку використаної літератури, додатків. У вступі має обґрунтовуватися актуальність теми дослідження, аналізуватися наукові підходи до обраної проблеми, окреслюватися основні задачі дослідження, розкриватися теоретичне та практичне значення роботи. Основна частина ІНДЗ повинна включати теоретичну та практичну частини. Теоретична частина роботи передбачає аналіз, систематизацію та узагальнення поглядів науковців на обрану проблему. В тексті мають бути посилання на літературу, якою користувався студент. Практична частина ІНДЗ повинна включати опис програми психологічного супроводу певної категорії обдарованої дитини. Зокрема, треба запропонувати деякі методи та прийоми роботи психолога під час первинного та вторинного супроводу з обраною категорією обдарованих учнів. Під час роботи над ІНДЗ треба пам'ятати про академічну доброчесність. Під час оцінки ІНДЗ береться до уваги відповідність змісту реферату обраній темі та повнота висвітлення матеріал</p>
<p>Інформаційне забезпечення</p>	<p>1. www. students.net.ua -український освітній портал для студентства 2. www.udl.org.ua – українська система дистанційного навчання 3. www.nbuv.go.ua- сайт бібліотеки ім. В. Вернадського</p>

Базова література:

1. Вступ до загальної психології: програмний довідник /уклад. Л.К. Велитченко. Одеса: видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2010. 406 с.
2. Довідник з практичної психології (на допомогу студентам-випускникам під час підготовки до державних екзаменів): навчально-методичний посібник /за ред. Г.О. Горської. Кіровоград, 2010. 228 с.
3. Дружинин В.Н. Психология общих способностей. 3-е изд. Спб.: Питер, 2007. С. 9-17.
4. Ильин Е.П. Психология творчества, креативности, одаренности. СПб.: Питер, 2012. 448 с.
5. Ільїна Н.М. Психологія творчості та обдарованості. Суми: Університетська книга, 2019. 227 с.
6. Калашникова Л.В., Гурова О.М., Уличний І.Л. Психологія та аспекти розвитку особистості: навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів. - Кропивницький: ФОП Александров М.В., 2017. 332 с.
7. Карпенко Н.А. Психологія творчості. Львів: Львів ДУВС, 2016. 156 с.
8. Лейтес Н.С. Возрастная одаренности индивидуальные различия: Избр. тр. М.: Академия, 2000. 320 с.
9. Максименко С.Д., Соловієнко В.О. Загальна психологія: навч. посібник. К.: МАУП, 2000. 256 с.
10. М'ясоїд П.А. Загальна психологія: навчальний посібник. К.: Вища школа, 1998. 479 с.
11. Одаренные дети. /пер. с англ./ общ. ред. Г.В. Бурменской и В.М. Слущкого. М.: Прогресс, 1991. 381 с.
12. Основи психології [ред. О.В. Киричук, В.А. Роменець]. 3-тє вид. К.: Либідь, 1997. 632 с.
13. Павелків Р.В. Загальна психологія: підручник для студентів вищих навчальних закладів. Вид. 4-тє, стер. К.: Кондор, 2013. 570с.
14. Пашнев Б.К. Психодіагностика обдарованості. Х.: Вид. група «Основа»: «Тріада +», 2007. 128 с.
15. Психологічні та соціальні чинники адаптації обдарованої особистості в умовах інформаційно-освітнього середовища закладів загальної середньої освіти: методичний посібник / К.А. Андросович, Г. В. Ільїна, Л. І. Ткаченко, І. О. Якімова. – Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2021. – 138 с.
16. Рензулли Дж. Трехкольцевая модель одаренности. М., 1981. 27 с.
17. Рибалка В.В. Словник із психології та педагогіки обдарованості і таланту особистості: термінологічний словник. Київ, Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2016. 424

с.

18. Роменець В.А. Психологія творчості. 3-тє вид. К.: Либідь, 2004. 288 с.

19. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии. Питер, 2015. 328 с.

20. Савчин М.М. Загальна психологія: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Академія, 2018. 461 с.

21. Теплов Б.М. Проблемы индивидуальных различий. М., 1961.

22. Холодная М.А. Рабочая концепция одаренности / 2-е изд., расш. и перераб. М.: Изд-во Магистр, 2003. 94 с.

23. Шевчишена О.В. Психолого-педагогічний супровід обдарованої дитини у загальноосвітньому навчальному закладі: науково-методичний посібник. Хмельницький: ОІППО, 2016. 237 с..

Допоміжна література:

1. Богоявленская Д.Б. Психология творческих способностей. М.: Наука, 2002. 320 с.

2. Гальтон Ф. Наследственность таланта: Законы и последствия / пер. с англ. М.: Мысль, 1996. 272 с.

3. Гильбух Ю.З. Внимание: одаренные дети. М.: Знание, 1991. 80 с.

4. Гильбух Ю.З. Розумово обдарована дитина. Психологія, діагностика, педагогіка / пер. з рос. К.: ВІПОЛ, 1993. 75 с.

5. Дружинин В.Н. Психология общих способностей. М.: Лантерна: Вита, 1995. 150 с.

6. Завалишина Д.Н. Психологическая структура способностей. // Развитие и диагностика способностей. / отв. ред. В.Н. Дружинина, В.Д. Шадриков. М.: Наука, 1991.

7. Киричук В.О. Соціально-педагогічне проектування розвитку обдарованості учня в системі взаємодії учасників навчально-виховного процесу. *Освіта та розвиток обдарованої особистості*. 2015. № 6(37). С. 68-72.

8. Кременський Б.Г. Обдарованість як проблема розвитку здібностей особистості. *Практична психологія та соціальна робота*. 2004. №12. С. 74-80.

9. Матюшкин А.М. Концепция творческой одаренности. *Вопросы психологии*. 1989. №6. С. 29-33.

10. Мелхорн Г., Мелхорн Х.-Г. Гениями не рождаются. Общество и способности человека: кн. для учителя. / пер. с англ. М.: Просвещение, 1989. 159 с.

11. Моляко В.О. Актуальні соціально-психологічні аспекти проблем обдарованості. *Обдарована дитина*. 1998. №2. С. 2-6.

12. Петрюк П.Т., Іванчук О.П., Бондаренко Л.І. Френсіс Гальтон – видатний англійський психолог та вчений-енциклопедист *Психічне здоров'я*. 2015. Випуск 3. С. 71-78.

13. Пиаже Ж. Психология интеллекта. Питер, 2003.

	<p>14. Рубинштейн С.Л. Одаренность и уровень способностей. <i>Основы общей психологии: в 2-х т. Т. 2. М., 1989. С. 127-135.</i></p> <p>15. Стернберг Р.Д. Триархическая теория интеллекта. <i>Иностранная психология</i>, 1996, № 6. С. 54-61.</p> <p>16. Ханзель Ж.І. Творчий розвиток учня – запорука соціального успіху. <i>Освіта та розвиток обдарованої особистості</i>. 2015. №6 (37). С.5-8.</p> <p>17. Шадриков В.Д. Способности, одаренность, талант. <i>Развитие и диагностика способностей</i>. М.: Наука, 1991</p> <p>18. Щорс В.В. Робота з обдарованими учнями: психолого-педагогічні та методологічні аспекти. <i>Завучу все для роботи</i>. 2016. №17-18. С. 18-40.</p> <p>19. Яланська С.П. Психологія творчості: навчальний посібник. Полтава: ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2014. 180 с.</p>
<p>Матеріально-технічне забезпечення</p>	<p><i>Аудиторія теоретичного навчання, проектор, ноутбук, смартфон, наукова література, презентаційні матеріали</i></p>